

PROKAT ISHLAB CHIQRISH USULLARI TAXLILI

J.M. Begatov

PhD dotsent Toshkent shahridagi Belarus-O'zbekiston qo'shma tarmoqlararo amaliy texnik kvalifikatsiyalar instituti

O.B. Xojiev

Doktorant Toshkent shahridagi Belarus-O'zbekiston qo'shma tarmoqlararo amaliy texnik kvalifikatsiyalar instituti

Аннотация. Данная статья посвящена анализу основных методов производства проката. В ней рассматриваются преимущества и недостатки каждого из трех основных методов: непрерывного, комбинированного и партионного проката. Ключевые моменты включают в себя высокую производительность и низкие затраты на рабочую силу для непрерывного метода, возможность производства разнообразной продукции для комбинированного метода, а также краткосрочность и малые объемы производства для партионного метода. Анализ показывает, что каждый метод имеет свои сильные и слабые стороны, и компаниям необходимо выбирать наиболее подходящий вариант в соответствии со своими потребностями и возможностями.

Annotation. This article analyzes the main methods of rolled product manufacturing. It examines the advantages and disadvantages of each of the three main methods: continuous, combined, and batch rolling. Key points include high productivity and low labor costs for the continuous method, the ability to produce a variety of products for the combined method, and short-term and small-scale production for the batch method. The analysis shows that each method has its own strengths and weaknesses, and companies need to choose the most suitable option in accordance with their needs and capabilities.

Annotatsiya. Ushbu maqola prokat ishlab chiqarishning asosiy usullarini tahlil qiladi. Unda uzluksiz, qo'shilgan va voqeali prokat usullarining afzalliklari va kamchiliklari ko'rib chiqiladi. Asosiy nuqtalar sifatida uzluksiz usulning yuqori unumdorligi va past mehnat sarflari, qo'shilgan usulning turli xil mahsulotlarni ishlab chiqarish imkoniyati, voqeali usulning qisqa muddatli va kichik hajmdagi ishlab chiqarishi e'tirof etiladi. Tahlil shuni ko'rsatadiki, har bir usulning o'z kuchli va zaif tomonlari mavjud, shuning uchun kompaniyalar o'z ehtiyoj va imkoniyatlariga mos eng maqbul usulni tanlashlari lozim. Prokat ishlab chiqarish usullari taxlili

2-TOM, 6-SON

Bugungi kunda prokat ishlab chiqarish usullari samarali va raqobatbardosh mahsulot yaratish uchun keng qo'llanilmoqda. Har bir usulning o'z afzalliklari va kamchiliklari mavjud. Shu sababdan, kompaniyalar o'z ehtiyoj va imkoniyatlariga mos eng samarali usulni tanlashlari lozim. Ushbu inshoda prokat ishlab chiqarishning asosiy usullari, ularning afzalliklari va kamchiliklari tahlil qilinadi.

Prokat ishlab chiqarishning asosiy usullari

Prokat ishlab chiqarishning asosiy usullari quyidagilardan iborat:

Uzluksiz prokat usuli

Bu usulning asosiy xususiyatlari uzluksiz ishlab chiqarish jarayoni, yuqori unumdorlik va kam ishchi kuchi talab etilishidir. Afzalliklari sifatli mahsulot, yuqori samaradorlik va past ishlab chiqarish xarajatlari hisoblanadi. Kamchiliklariga esa yuqori boshlanfich investitsiya va xom ashyo hamda resurslar tanqisligi kiradi.

Uyfunlashtirilgan (qo'shilgan) prokat usuli

Agar uzluksiz prokat usuli qo'llanilmasa, ushbu usul qo'llaniladi. Uning asosiy xususiyati turli xil mahsulotlarni bir vaqtda ishlab chiqarish imkoniyatidir. Afzalliklari sifatida mahsulotning turli xil ko'rinishlarini ishlab chiqarish va sarflangan xom ashyo hamda resurslarning minimalligi ko'rsatiladi. Kamchiliklari nisbatan past unumdorlik va ko'proq mehnat sarflari hisoblanadi.

Voqeali (partiyaviy) prokat usuli

Bu usulning asosiy xususiyati bir xil mahsulotlarni ma'lum partiyalar ko'rinishida ishlab chiqarishdir. Afzalliklari qisqa muddatli sarflash va kichik hajmdagi ishlab chiqarish uchun mos kelishi hisoblanadi. Kamchiliklari esa past unumdorlik va yuqori mahsulot tannarxi bo'lib, bular kompaniyalar uchun muammo bo'lishi mumkin.

Usul	Afzalliklari	Kamchiliklari
Uzluksiz prokat	<ul style="list-style-type: none"> Yuqori unumdorlik Kam mehnat sarflari 	<ul style="list-style-type: none"> Mahsulotlar assortimentining cheklanganligi
Qo'shilgan prokat	<ul style="list-style-type: none"> Turli xil mahsulotlarni ishlab chiqarish imkoniyati 	<ul style="list-style-type: none"> Kam unumdorlik Ko'p mehnat sarflari

2-TOM, 6-SON

Usul	Afzalliklari	Kamchiliklari
Voqeali prokat	<ul style="list-style-type: none"> • Qisqa muddatli va kichik hajmdagi ishlab chiqarish 	<ul style="list-style-type: none"> • Kam unumdorlik • Yuqori mahsulot tannarxi

Prokat ishlab chiqarishning har bir usulining o'z afzalliklari va kamchiliklari mavjud. Kompaniyalar o'z ehtiyoj va imkoniyatlariga mos eng samarali usulni tanlashlari lozim. Uzluksiz prokat usuli eng samarali usul bo'lsa-da, boshlanmich investitsiya hajmi katta. Boshqa usullar esa kamroq investitsiya talab etadi va turli xil mahsulotlarni ishlab chiqarish imkoniyatiga ega. Kompaniyalar ishlab chiqarish usullarini yanada takomillashtirish, resurslardan samarali foydalanish va raqobatbardoshlikni oshirish bo'yicha chora-tadbirlarni amalga oshirishlari maqsadga muvofiq.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Предприятие и производство: методы и технологии производства [Текст] / под ред. А.М. Иванова. - Москва: Экономика, 2021. - 256 с.
2. Технология прокатного производства [Текст]: учеб. пособие / В.И. Тарновский, И.Я. Тарновская. - 3-е изд., перераб. и доп. - Москва: Metallurgiya, 2019. - 432 с.
3. Технология производства проката [Текст] / В.С. Павлов, В.А. Шишкин, С.П. Фролов. - Санкт-Петербург: Политехника, 2018. - 528 с.
4. Производство металлических изделий методом прокатки [Электронный ресурс] / А.Н. Смирнов, В.М. Салганик, А.В. Шишкин. - Режим доступа: <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=28825185>
5. Обзор современных технологий производства листового проката [Текст] / С.И. Петров, Д.А. Киселев // Metallurg. - 2020. - № 5. - С. 12-17.

